

Afghaanse vrouwen Toen en Nu

Werken uit Den Haag

Ongekend
bijzonder

Het proeftraject Afghaanse Vrouwen Toen en Nu is een onderdeel van het vluchtelingen oral history project

Ongekend Bijzonder, de bijdragen van vluchtelingen aan de stad. www.ongekendbijzonder.nl.

Dit project dat loopt van 1 oktober 2013 tot en met 30 september 2016 is een initiatief van de stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie (BMP). www.stichtingbmp.nl

Ongekend Bijzonder deel 1 wordt gefinancierd door:

FONDS 21

Willem de Zwijgerlaan 350 B/2, 1055 RD Amsterdam

020 4282728

vluchtelingen@stichtingbmp.nl

mei 2015

Schilderijen: Deelnemers gezamenlijk

Verslag: Metra Mokhtari

Gedichten: Nabila Loddin

Vertalingen: Razia Samsor en Najman Loddin

Redactie: Marjolijn Ippel

Eindredactie: Saskia Moerbeek

Ontwerp: Ori Ginale, Marc de Boer

Het copyright van deze publicatie ligt bij de stichting BMP en bij auteurs. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd worden zonder schriftelijke toestemming van BMP en auteurs.

Inleiding

Het is met grote trots dat wij vanuit het project *Ongekend Bijzonder* dit boek, dat gemaakt is door Afghaanse vrouwen uit Den Haag, presenteren.

Als we aan Afghaanse vrouwen denken, denken we al gauw aan onderdrukking en grote afhankelijkheid. Maar als we naar de levensverhalen luisteren van de vrouwen die sinds de jaren tachtig hun toevlucht in Nederland hebben gezocht, horen we een ander verhaal. Deze voormalige onderwijzeressen, schooldirecteuren, huisvrouwen, journalisten, professoren en dichters vertellen niet alleen over de verschrikkingen die ze hebben meegemaakt, maar laten ook de enorme kracht zien waarmee zij zich, ondanks alles, staande houden. In stilte komen ze bijeen om troost te zoeken, elkaar te bemoedigen en zich verder te ontwikkelen. In stilte, vaak onzichtbaar voor de rest van Den Haag, zetten zij zich met driedubbele energie in om hun kinderen voor te bereiden op de toekomst en er voor te zorgen dat zij de allerbeste opleiding krijgen en de onvervulde dromen van hun moeders waar kunnen maken.

Met actieve steun van de Ongekend Bijzondere veldwerkers Razia Samsor en Farid Kabiri en onder de bezielende artistieke leiding van Sam Masoud, heeft een groep van twintig Afghaanse vrouwen een serie van vier schilderijen gemaakt over hun leven van vroeger en nu. Voor velen van hen was het meedoen aan dit proeftraject de eerste kennismaking met het werken met verf. En daarmee ook de eerste keer dat zij konden ervaren welke gevoelens van blijheid en trots ontstaan, wanneer het lukt om de beelden die je voor ogen hebt, ook echt op het doek te krijgen.

Het vertellen van verhalen en het schilderen wisselden elkaar af. Eén van de vrouwen maakte huiveringwekkende gedichten over kracht en overlevingsdrang. Een ander hield een nauwkeurig verslag van de bijeen-

komsten bij, waarin ze vertelt over het proces van de groep en haar eigen beleving daarvan. Samen met de foto's van de bijeenkomsten en de schilderijen maken deze bijdragen dit boek niet alleen tot een dierbare herinnering voor de deelnemers, maar ook tot een monument voor Afghaanse vrouwen in Den Haag dat van bredere betekenis is.

Namens de groep wil ik hierbij de stichting Islamitische Culturele Afghaanse Vereniging in Den Haag en de coördinatoren van VluchtelingenWerk Zuidvleugel, Johanne Garland en Angelique Nelen bedanken voor hun onmisbare ondersteuning bij dit traject.

Saskia Moerbeek

Directeur

Stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie

Het proeftraject Afghaanse vrouwen Toen en Nu

Door Metra Mokhtari (een deelnemer)

Introductie

Elke dinsdag komt in Den Haag een groepje Afghaanse vrouwen bijeen om te koken en te eten. Zo ook op 9 december 2014. Tijdens die bijeenkomst worden zij uitgenodigd om deel te nemen aan het project *Ongekend Bijzonder*. Deelnemer Metra Mokhtari vertelt over de deelname van haar kookgroepje aan dit project.

9 december 2014: Razia

Vandaag vertelde groepsgenote Rahela aan ons dat Razia Samsor, een Afghaanse vrouw die actief is binnen de Afghaanse gemeenschap en binnen de stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie (BMP), graag wil dat wij haar helpen bij het bekend maken van de Nederlanders met onze Afghaanse cultuur. Normaal gesproken hebben wij elke dinsdag kookactiviteiten, waarbij één iemand kookt en we het met zijn allen opeten. Razia zal om de week komen, samen met Farid Kabiri, eveneens werkzaam bij stichting BMP. De andere weken kunnen wij dan gewoon doorgaan met ons kookprogramma. Rahela vertelde dat we volgende week van start zullen gaan en iedereen ging hiermee akkoord.

16 december: Ongekend Bijzonder

Vandaag kwam Razia om te vertellen over BMP en het project *Ongekend Bijzonder*. Zij gaf ons er ook brochures van. Razia vertelde dat in de vier grootste steden van Nederland – Rotterdam, Den Haag, Utrecht en Amsterdam, proeftrajecten worden gestart. Daarbij gaat het in Den Haag niet alleen om Afghanen, maar om nog drie andere nationaliteiten die een groepstraject gaan doen. Razia vroeg aan ons of wij haar kunnen

helpen met het organiseren van een Afghaans programma. Onze groep besprak het en groepsgenote Fatema vroeg Razia om meer informatie. Ze vroeg onder andere wat er van ons verwacht wordt, wat we nu precies moeten doen en of we eigenlijk wel geschikt zijn voor het programma. Daarop gaf Razia ons wat meer informatie. Ook vertelde ze dat we zelf het thema mogen kiezen en dat we zelf kunnen beslissen wat we aan de Nederlanders willen laten zien. Dit kan vanalles zijn, bijvoorbeeld dans, film, muziek of theater. We zullen acht weken bij elkaar komen en stichting BMP zal alle kosten vergoeden.

Onze groep neemt het project heel serieus. Het is van groot belang, aangezien niet het individu centraal staat, maar onze cultuur. Razia vertelde dat ze elke week met haar collega Farid zal komen en dat na de tweede bijeenkomst ook een Afghaanse kunstenaar mee komt. Deze kunstenaar heet Sam Masoud, hij is beeldend kunstenaar. Sam gaat ons helpen met de kunstwerken. Razia wil voor de rest zoveel mogelijk vrouwen aan de bijeenkomsten en de presentatie deel laten nemen. Ze zei dat het haar blij zou maken als we elke week aanwezig zijn, wat we dan ook beloofden te zullen doen.

13 januari 2015: De eerste bijeenkomst

Vandaag was de eerste echte bijeenkomst van ons groepstraject. Er kwam ook een vrouw van Vluchtelingen-Werk Den Haag. Iedereen stelde zich aan elkaar voor en gaf antwoord op drie vragen: wat is je favoriete plek in de stad?; heb je bijzondere ontmoetingen of een bijzondere ontmoeting gehad gedurende het afgelopen jaar?; waar ben je goed in? Razia was enthousiast en wij ook. Wel ontstond er een discussie over wat we zouden kunnen organiseren. Farida stelde voor om ter ere van het Afghaanse Nieuwjaar, een traditioneel Afghaans feest te organiseren. We spraken er lang over, maar kwamen helaas niet tot een beslissing.

20 januari 2015: Sterke vrouwen

Aan het begin van de tweede bijeenkomst maakten we kennis met kunstenaar Sam. Daarna gingen we snel van start met het programma. We waren met zeventien vrouwen, die Sam verdeelde in vier groepen.

Hij zei dat er in de vierde groep nog meer vrouwen konden komen, mochten er geïnteresseerden zijn. De eerste groep bestond uit Rahela, Farida, Saida en Shafiq. De tweede groep uit Fatema, Shaima, Shaheda en Fariba. Groep 3 uit Huriah, Shukria, Nasrin T en mijzelf, en groep 4 uit Nasrin M., Latifa, Nasrin, Storay en Wasima. Sam vroeg aan elke groep om ideeën op te schrijven of om te tekenen hoe wij het beste onze cultuur kunnen laten zien. Na een paar minuten kwamen de groepen weer bij elkaar. Mijn groep, groep 3, had iets bedacht over geweld tegen vrouwen en ik had het opgeschreven. Nasrin en Huriah hadden iets getekend. De eerste groep had ook iets getekend: een talib met een wapen en een vrouw met boerka. Iedere vrouw in Afghanistan heeft wel iets meegemaakt, daarom ging alles over de kracht van de Afghaanse vrouw. Elke groep vertelde over zijn eigen ideeën. Ik heb mijn tekst over de kracht van de Afghaanse vrouw voorgelezen. Na het lezen voegde ik er wel aan toe dat het onderdrukken van vrouwen geen onderdeel is van onze cultuur, maar dat het in de laatste dertig jaar is ontstaan.

Op een gegeven moment zei Sam dat we geen tijd meer hadden en hij vroeg aan ons om met onze familie en vrienden goed na te denken en te brainstormen over wat wij het beste kunnen schilderen. Hij zei dat elke groep een eigen schilderij zal gaan maken, dus er zullen uiteindelijk vier schilderijen ontstaan. In de schilderijen zullen we zowel ons verhaal als de Afghaanse cultuur verwerken. Zo kregen we dus huiswerk mee, maar ons groepje had al een beetje een idee over wat voor thema we willen behandelen, namelijk: Afghaanse vrouwen in verleden en heden.

27 januari 2015: Schilderijen

Na zeven dagen kwamen we weer bij elkaar. Sommigen hadden weer wat getekend en anderen, zoals ik, hadden onze gedachten de vrije loop gelaten. Maar onze tekeningen en opgeschreven gedachten waren overbodig, want Sam had al op de eerste dag onze ideeën gelezen en zich een beeld daarbij gevormd. Hij had onze tekeningen en schriften meegenomen en aan de hand daarvan vier mooie schetsen met potlood op canvas getekend. We waren verbaasd en blij toen we de schetsen zagen.

Door Nabila Loddin

Groet aan de Afghaanse vrouw

Ik groet u, lieve moeder van het Afghaanse volk

Ik groet u, overwinnaar van alle tegenslagen.

U hebt zoveel bloed moeten verliezen

dat zelfs de grond waarop wij lopen de geur van uw bloed

in zich op heeft genomen.

Ik groet u, grond die doordenkt is van het bloed van de vrouw.

Uw stem doorklieft het schitterende landschap

uw hart scheurt doormidden.

Maar u zorgt ervoor dat ons eeuwenoude vaderland

nooit ten onder zal gaan.

Uw hart lekt, de machthebbers beleven plezier, maar toch leeft u voort.

Oh moeder van mijn vaderland, ik heb een bericht voor u.

Dit misbruik en deze onderdrukking, zullen niet onbestraft blijven.

Ik, Nabila, groet jullie duizendmaal

Mijn hartelijkste groeten wil ik met jullie delen.

Jullie de vrouw

Sam maakte vervolgens samen met Farid twee frames. Ik was de enige uit de groep die niet helemaal zeker was van de schetsen, aangezien ik niet begreep wat de relatie ervan was met onze cultuur. Ik had de huiswerk-opdracht heel serieus genomen en ik ging daarom mijn neef, die in India studeert, bellen om erover te spreken. Hij dacht er hetzelfde over als ik. Ik weet niet waarom ik de tekeningen niet kan rekenen tot de Afghaanse cultuur. Ze beelden de situatie in Afghanistan uit, maar behoren niet tot de gewoonte van mijn land. Het enige wat mij nu enthousiast houdt, is de expositie die aan het eind van het traject zal plaatsvinden.

Hoewel het al laat was en we niet zoveel tijd meer hadden, waren de vrouwen ontzettend enthousiast. De eerste en tweede groep gingen dan ook meteen aan de slag. Het schilderij van de eerste groep heeft als thema: Afghanistan toen het nog veilig was en de mannen en vrouwen samen in de klas zaten, samen studeerden en samenwerkten op kantoor. De tweede groep heeft als thema: Nederland door de ogen van Afghaanse vluchtelingen. Het schilderij van de derde groep, waar ik in zit, gaat over vrouwen met boerka, en dat van de vierde groep gaat over de periode toen de taliban aan de macht kwamen in Afghanistan en veel Afghanen het land ontvluchtten.

3 februari 2015: Trots

Een week later was het vierde frame ook klaar, zodat ook groep 4 kon beginnen met schilderen. Daarna was het de beurt aan mijn groep. Toen ons frame eenmaal klaar was, waren we erg blij. Ons frame was het laatste, maar ik vond het wel het beste en mooiste, dankzij Sam en Farid. Helaas vertelde Sam dat we nog niet konden beginnen, want het was al laat en iedereen moest weg. Ook ik moest ervandoor, want ik moest mijn kind van school halen.

We zijn heel erg blij met deze activiteit. Elke dag maken we foto's en Razia maakt ook tijdens elke bijeenkomst foto's van de schilderijen en van de groep. Ik merk dat Razia heel blij is met onze groep en ik hoop dat ze tot het eind tevreden zal blijven. Ze neemt namelijk heel veel verantwoordelijkheid en ik ben trots op haar omdat

Door Nabila Loddin

Ik ben Farkhonda

Oh hemel, laat je tranen vallen en neem een duistere gestalte aan
Vandaag is Afghanistan weer in rouw en scheuren de haarvaten van mijn hart

Mijn dag is als de nacht geworden

Zwart

want ik heb mijn zusje moeten verliezen op deze duistere dag

Door steen en hout werd mijn zusje getroffen

Elke slag op Farkhonda's lichaam was net zo zeer een beproeving voor mij

Oh onwetenden van geloof of morele plicht

Onwetend als jullie zijn hebben jullie niet alleen Farkhonda bekogeld en geslagen

In jullie onwetendheid hebben jullie het hele vrouwelijke geslacht geraakt

Wij allen hebben maar één vraag

Waarom?

Jullie zullen boeten en niet ongestraft blijven

De hitte die Farkhonda verzengd heeft, toen zij in brand werd gezet,

zullen jullie voelen tot jullie er niet meer tegen kunnen

Farkhonda is er tot mijn verdriet niet meer

Maar de vrouwen die er wel zijn,

Wij

Zullen niet eerder ophouden dan dat jullie geboet hebben voor jullie daden

Ook Nabila

eveneens een vrouw

heeft de hitte van het vuur gevoeld

Bid voor ons, dat wij dit vuur voor eeuwig mogen doven

ze dit soort programma's kan organiseren. Farid en Sam doen ook heel veel. Vooral Sam, die elke keer vier groepen tegelijk moet begeleiden.

10 februari 2015: Sambosa

Onze groep was begonnen met schilderen. Ik had beloofd om stof op de markt te kopen, want dat hadden we nodig voor de opdracht. Helaas werd mijn dochter ziek en ik kreeg in het weekend heel veel bezoek. Daardoor had ik niet de mogelijkheid om naar de markt te gaan. Ik vond dat jammer, maar Razia was mijn reddende engel. Zij vertelde dat ze op de markt in Rotterdam een geschikte stof had gezien en dat ze het de volgende week zou kopen en meebrengen. We waren zo druk bezig met schilderen en praten, dat we de tijd niet in de gaten hielden. Rahela riep ons. Het was pauze en ze had bladerdeeg, ui, paprika en rundvlees meegenomen. Daarvan maakte ze sambosa. Natuurlijk hielpen de andere vrouwen haar, maar Rahela doet altijd heel veel.

Op deze dag hebben we veel foto's gemaakt, want we willen deze mooie herinneringen niet vergeten. Nu pas merkten we dat schilderen echt een kunst is. We deden het met heel veel plezier en we genoten van elk moment. Sommige vrouwen die het schilderen echt leuk vonden, vroegen aan Sam of hij een cursus in Den Haag zou willen organiseren. Hij zei dat hij dat wel wilde doen, maar alleen als er minimaal vijftien deelnemers zullen zijn. Hij woont namelijk ver weg en heeft een lange reistijd.

17 februari 2015: Tandarts

Sam komt altijd eerder dan de rest en begint dan met de voorbereidingen. Hij gaat dan eerst alle dozen met verf op vier tafels leggen. Razia en Farid kwamen vandaag ook eerder. Rahela maakte samen met een paar vrouwen weer wat lekkers klaar. Huriah zette weer thee klaar en we zetten glazen en twee theekannen op tafel. De andere vrouwen waren er inmiddels ook en gingen rond de tafel zitten en genieten van een glaasje thee. Even later ging elke groep naar zijn schilderij. Razia had de stof gekocht en meegebracht. Iedereen was daar blij om, vooral Sam. Ik vind Razia echt een aardige vrouw en ik kan haar niet genoeg bedanken.

Vandaag moest ik wat eerder weggaan, want mijn dochter had een afspraak bij de tandarts. Een week geleden zei de tandarts dat als ik later kom, ik een boete van 20 euro moet betalen. Ik had dus geen keuze. Ik was tot 14.30 uur bij de bijeenkomst en heb deze dag dus niet zoveel kunnen doen. Ik ben altijd aanwezig en ik kom altijd eerder dan de rest, want ik heb Razia beloofd dat ik elke week kom. Gelukkig heb ik deze zes weken mijn belofte na kunnen komen.

3 maart 2015: De boerka

Op 24 februari hadden we geen programma, want er was schoolvakantie. Op die dag heb ik daarom een lint en katoenen gaas gekocht voor de boerka die op ons schilderij komt. Ik bewaarde het bonnetje voor Razia, zodat ik geld terug kon krijgen. Voor mij was het belangrijk dat we deze stof konden gebruiken.

Vandaag heeft Rahela weer een taart en donuts gekocht, het was echt lekker. We hebben het in de pauze opgegeten. Sam werkt onze schilderijen af en tekende mooie ogen, verborgen achter een boerka. Wanneer ik kijk naar die mooie ogen achter de boerka, herinner ik me meteen de zwarte en donkere dagen van vroeger. Dat is moeilijk, maar toch moeten we doorgaan met ons leven. Na de pauze gingen we weer verder met ons werk.

Allereerst hebben we het schilderij gemeten en vervolgens hebben we het patroon van de boerka's geknipt. Dit deed ik samen met Nasrin en Huriah. Toen het patroon geknipt was, hebben we met hulp van Farid en Sam de boerka's op het schilderij geplakt.

Farid kwam deze week wat later, want hij had een auto-ongeluk. We waren allemaal ongerust. Rahela en Razia zaten in de hoek het programma te bespreken. Razia wilde de exacte datum en planning van het programma weten. Toen Farid er eenmaal was, kwamen Rahela en Razia weer bijeen en werd Farids mening ook gevraagd. Ook kon hij zijn eigen ideeën inbrengen.

10 maart 2015: Voetafdrukken

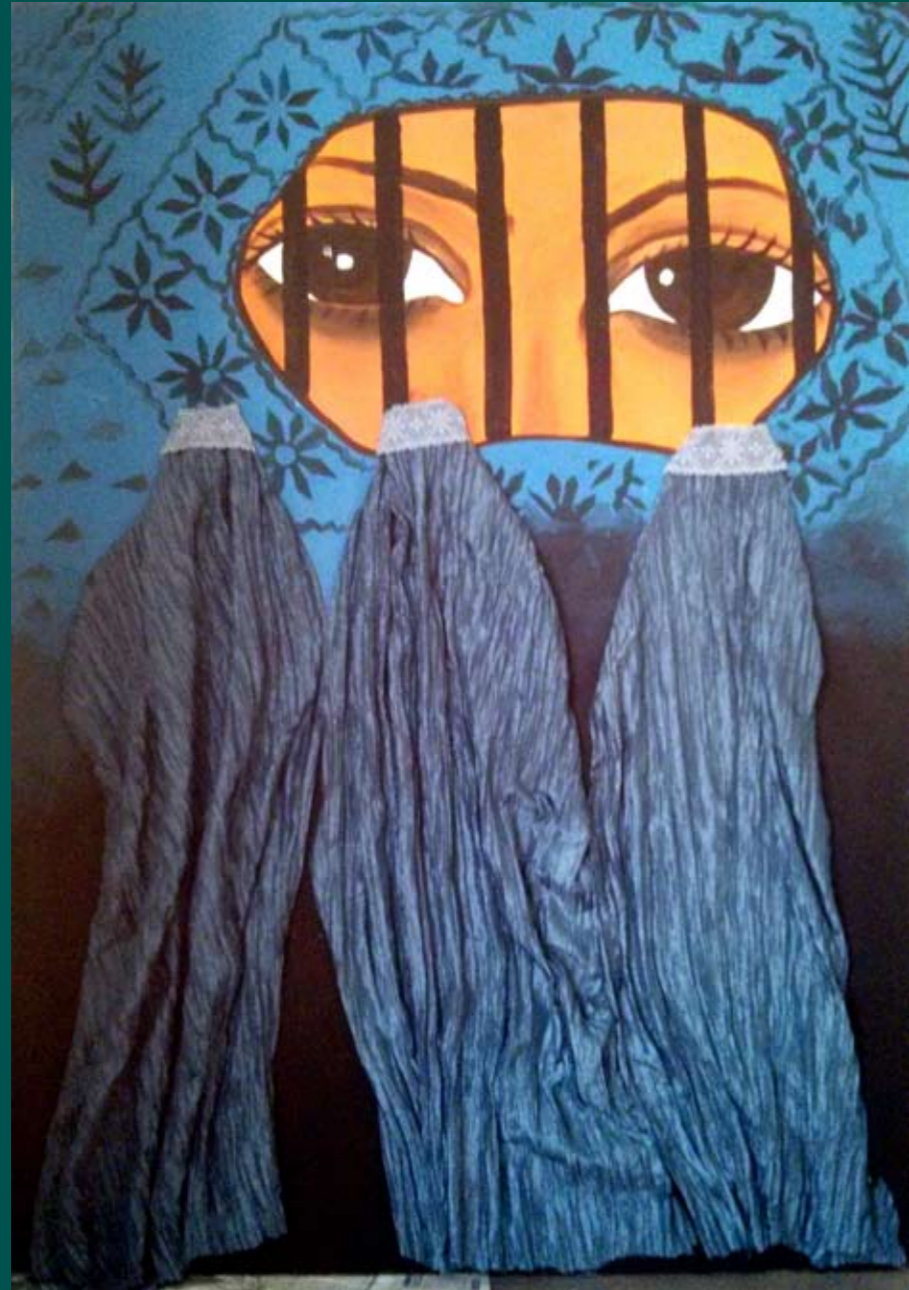
Vandaag was officieel de laatste dag. Iedereen ging zitten. We waren allemaal netjes aangekleed en opge-maakt. Sam zei dat iedereen vandaag anders was dan normaal. Rahela moest lachen en zei: "Het is de laatste dag van ons werk." Rahela en Huriah hadden twee heerlijke gerechten voorbereid, namelijk bulani (gevulde pannenkoek) en pizza. Saida en Nasrin hebben hen daarbij geholpen. De andere vrouwen waren bezig met de schilderijen.

We zijn acht weken bij elkaar gekomen, maar het is zo snel voorbijgegaan. De tijd vloog, maar we hebben echt genoten van die tijd.

De boerka's die we vorige week hadden geplakt, waren een beetje losgeraakt op sommige plekken. Uiteinde-lijk hebben we van een lint een hoed gemaakt en die aan de bovenkant van de boerka geplakt. Het leek op een echte boerka, maar de kleur van de boerka's was hetzelfde als die van de boerka in het schilderij en dat vond Sam niet mooi. Daarom heeft hij de kleur van de achterkant veranderd. Sam heeft echt een magische aanraking, hij heeft het schilderij heel mooi gemaakt.

De pauze was begonnen en iedereen zat rond de tafel. Huriah en Rahela brachten de pizza en bulani. Terwijl we aan het eten waren, vroeg Sam aan de groep wie haar voeten in verf wilde dopen en een voetafdruk op het schilderij wilde plaatsen. Mevrouw Mahbobah - Zakira's moeder - wilde het doen, maar Zakira wilde in plaats van haar moeder gaan. Ze liep naar Sam, trok haar laarzen en sokken uit, smeerde haar voeten in met verf en stapte op het schilderij. Sam vroeg wie nog meer wilde helpen. Latifa wilde dat wel doen, en met geverfde voeten stapte ze op een paar plaatsen op het schilderij. Sam zei dat er ook een kind nodig was, voor kleine voet-afdrukjes. Er was niemand, behalve mijn dochter Roksana Jan, want Shahedah's dochter sliep op dat moment. Toen ik de schoenen bij mijn dochter uit wilde trekken, vroeg ze waarom ik dat deed. Toen ik haar sokken uit wilde trekken, vroeg ze het weer. Ik zei: "Even geduld." Ze was een beetje zenuwachtig en vroeg nogmaals aan mij: "Waarom?" Toen zei ik tegen haar: "Ik wil dat je je kleine voetjes met verf insmeert en dan op het schilderij stapt." Ze vroeg aan mij of ik dat ook had gedaan en ik antwoordde: "Ja, lieve kind, en de andere vrouwen

hebben het ook gedaan, kijk maar naar het schilderij." Toen mijn dochter ook haar voetafdrukken op het schilderij had gezet, was het schilderij klaar. Razia zei dat Roksana het werk had afgemaakt, want met haar kleine voetafdrukjes is het schilderij heel anders geworden. Het was een heel emotioneel moment, want alle herinneringen aan vroeger kwamen naar boven. Er gebeurde zoveel vandaag.

Ik ben bijna vergeten te schrijven dat Nabila vandaag een paar gedichten voorlas, die zij zelf heeft geschreven. Het waren heel mooie gedichten. Ik vond het ene gedicht beter dan het andere, maar we moesten er eentje kiezen. Uiteindelijk hebben we er één gekozen. Razia vertelde dat die moet worden vertaald naar het Nederlands, anders begrijpen de gasten het niet. Nabila zei dat de vertaling moest worden gekopieerd en tijdens de expositie op de tafels klaargelegd moest worden.

Razia vroeg aan ons of elke groep even bij zijn schilderij wilde gaan staan voor een foto. Ook vroeg ze aan ons om met zijn allen op de foto te gaan. Sam zei dat we niet zo blij moesten zijn, want het werk was nog niet af en de volgende week zouden we weer bij elkaar komen.

Ik had vandaag alle verslagen meegenomen, want na elke bijeenkomst schreef ik iets over wat wij op die dag hadden gedaan. Ik wist niet dat Razia mijn verslagen zo belangrijk zou vinden. Als ik dat had geweten, had ik beter en uitgebreider geschreven. Ik schreef alles voor mezelf op, want ik wilde deze goeie herinneringen niet zomaar vergeten. Ik was heel erg blij toen Razia aan mij vroeg of zij mijn verslagen mocht lezen. We hadden nog een kwartiertje te gaan, maar toen kwam er een telefoontje voor Razia. Zij moest snel naar Rotterdam gaan, want haar broer had een hartaanval gehad en zou binnen twintig minuten geopereerd worden. Razia ging snel naar het ziekenhuis in Rotterdam. Die avond belde ik Razia. Ze zei dat alles goed was verlopen en dat haar broer nog vier dagen in het ziekenhuis moest blijven. Ik bid voor haar broer dat hij snel beter wordt, zodat hij snel terug kan gaan naar zijn familie en naar huis.

Door Nabila Loddin

Afghaanse vrouw

De Afghaanse vrouw, grondlegster van de geschiedenis, fundament van de Afghaanse bodem

Heldin van het heden, moeder van Afghaanse trots

Ik zie in jou de kracht en het vermogen van een leeuwin die worstelt in het oog van de storm

Dwalen zie ik jou in met bloed besmeurde herinneringen die weerkaatsen in de spiegel van jouw bestaan

Het kokende bloed in jouw aderen zet jouw pure schoonheid om in gevoelens van haat en wraak

Oh God, ik ben de enige gevangene in deze nachtmerrie, samen met mij zitten ook de zielen van onschuldige kinderen vast

Ik ben bereid mijn leven te geven in deze nachtmerrie

Angst ken ik niet

Maar mijn kinderen moeten koste wat het kost in mijn dromen belanden

Al dwalend hoor ik kreten

De kreten van vrouwen in de hoofd en achterafstraten

Het geluid van het geschreeuw van de vrouwen verbindt hemel en aarde

De verbinding wordt verbroken door de lichamen die de straat bedekken

De dag des oordeel is voor velen een onvoorstelbaar grijs doek, helaas heb ik er een glimp van opgevangen

Mijn geliefde Afghanistan is nu niet meer dan een plek van verdriet en verwoesting

Velen dachten een uitweg te vinden door het land te verlaten, maar het uitblazen van

je laatste adem is makkelijker dan het verlaten van je moederland

Afstand nemen van ons moederland brengt ons slechts verdriet en heimwee

Toch heeft al dat gewicht de ruggengraat van de vrouw niet kunnen breken, integendeel, de vrouw blijft overeind

Zij doet een oproep

Een oproep om elkaar de hand te reiken en samen te werken aan de wederopbouw

Zij doet een oproep om een structuur van staal op te nemen in de gemeenschap van ons volk

Ik ben een vrouw

Een van de vrouwen

Ik heb de potentie van een vulkaan, die kan uitbarsten wanneer hij wil

Kijk terug in de tijd om te zien wat ik kan

Nog nooit ben ik gebroken, alles heb ik geïncasseerd als een boomstam die de klappen van de seizoenen opvangt

(De kracht om dit te schrijven heb ik kunnen putten uit het voorbeeld van Rabia en Nadia, en vergeet niet dat ook

Rumi het product was van een vrouw)*

**Jalal ad-Din Rumi is een zeer beroemde en geliefde Perzischtalige dichter uit de 13 eeuw*

17 maart 2015: De puntjes op de i

Deze week moesten we niet alleen alles afmaken, maar ook opruimen. Toen ik naar binnen ging, groette ik

iedereen. Er was geen tijd om even te zitten en thee te drinken, want we moesten meteen aan de slag. Alles

moest namelijk eigenlijk klaar zijn in week 8 en we zitten inmiddels al in week 9. Deze week hebben Sam, Razia

en alle deelnemers overgewerkt.

Ik was verbaasd toen ik het schilderij van onze groep zag. Het viel me op hoeveel tijd en werk Sam nog in het

schilderij heeft gestoken. Hij heeft echt de puntjes op de i gezet. Met zijn magische handen heeft hij er echt

een kunstwerk van gemaakt. Ik vroeg aan hem of ik nog iets kon doen. Hij zei: "Jullie moeten dit middeltje op

de schilderijen smeren. Het zal de schilderijen beschermen tegen zonlicht en vocht." Ik heb het schilderij van

mijn groep snel en met heel veel plezier ingesmeerd. Nadat ik daarmee klaar was, vroeg ik opnieuw aan Sam of

ik nog iets kon doen. Daarop zei hij dat ik het schilderij van groep 4 kon insmeren met het beschermende mid-

deltje, als ik daar zin in had. Met veel plezier ging ik weer aan de slag. Rahela wilde me helpen, maar het was

zwaar voor haar omdat ze last heeft van haar schouders.

Vandaag namen we geen pauze. Rahela had koekjes gekocht en lollies voor de kinderen. Als iemand pauze

wilde nemen, kon diegene thee drinken. Shafiqa was net teruggekomen van haar vakantie in Afghanistan. Ze

had wat lekkers voor ons meegenomen, namelijk rozijnen, amandelen en allerlei andere nootjes. Ze was erg

blij, omdat haar man de vakantie voor haar had geregeld. Huriah was het beschermende middeltje aan het

aanbrengen op het eerste schilderij. Ook Fariba was bezig met haar schilderij. Fariba riep Sam om te kijken naar

een vlek die op het schilderij ontstond bij het schilderen van een armband. Razia schrok daarvan, maar Sam zei

dat het niets uitmaakte. Hij maakte de vlek schoon en het schilderij is uiteindelijk toch nog mooi geworden.

Het werd eindelijk tijd om alles in te pakken. Sam vroeg ons om een paar foto's met hem te maken voordat we

alles gingen opruimen. Eerst maakte elke groep foto's met zijn eigen schilderij, daarna maakten we een paar

foto's met elkaar. Toen alle schilderijen ingepakt waren, vroeg Rahela aan iedereen om samen schoon te maken. Door het verven waren er namelijk vlekken op de vloer terechtgekomen. Razia en Rahela gingen de vloer schoonmaken, Saida ging stofzuigen, Huriah maakte de tafels schoon. Er was een nieuwe deelnemster in onze groep, zij heette toevallig ook Saida. Zij was vandaag voor het eerst gekomen, samen met haar dochtertje. Onze dochtertjes speelden samen. Saida en haar dochtertje komen net als ik uit Mazar-i-Sharif en ik ben blij dat ik vandaag iemand uit mijn stad heb ontmoet.

Razia was druk bezig met opruimen toen Sam haar riep om een paar foto's van het eindresultaat te maken. Razia filmde ook een beetje. Alle schilderijen werden daarna ingepakt. Rahela vertelde me dat haar man en Latifa's man vanavond de schilderijen zullen gaan verplaatsen naar de Hengelolaan, waar we onze expositie zullen houden. Aan de Hengelolaan is een ruimte van de vereniging, dus daar zullen de schilderijen veilig zijn. Bij de vereniging komen verschillende groepen samen voor allerlei activiteiten.

Razia bedankte iedereen en sprak haar waardering uit voor ieders werk. Donderdagavond belde Razia me op om te vertellen dat ze met iemand van de stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie heeft gesproken. Er zal een boek verschijnen met daarin een aantal gedichten van Nabila, onze schilderijen en mijn verslag. Razia zoekt nu iemand die het verslag kan vertalen naar het Nederlands. Ik ben erg blij.

Over de stichting Islamitische Culturele Afghaanse Vereniging

De stichting Islamitische Culturele Afghaanse Vereniging, kortweg ICAV, is opgericht op 20 juni 2000. De vereniging zetelt in 's Gravenhage en voert haar activiteiten uit vanaf de Hengelolaan 1069.

ICAV heeft zich ten doel gesteld om op te komen voor de belangen van Afghaanse vluchtelingen in Den Haag en omgeving om zo de integratie en emancipatie van deze groep in de samenleving te bevorderen. Daarbij wordt ook nadruk gelegd op het behoud van eigen cultuur en identiteit. Om dat doel te bereiken doet de vereniging de volgende activiteiten:

- het organiseren van recreatieve, informatieve en religieuze bijeenkomsten voor de leden gezamenlijk en/of voor vrouwen en jongeren afzonderlijk.
- het verzorgen van voorlichting over de Nederlandse samenleving.
- bieden van hulp aan elkaar bij dagelijkse problemen
- het inrichten en in standhouden van een documentatiecentrum.
- het nemen van initiatieven op het gebied van scholing, werk en dergelijke om voor haar leden een plaats in de Nederlandse samenleving te verwerven
- het gebruikmaken van alle andere mogelijkheden die de Nederlandse wet biedt om het doel van de vereniging te realiseren.

Voor uitgebreide informatie over de stichting wordt hierbij verwezen naar deze link: <http://icav.nl/icav.html>. Afghaanse vrouwen uit Den Haag organiseren elke dinsdagmiddag van 13.00 t/m 15.00 uur bijeenkomsten in buurtkamer Het Oord. Tijdens die bijeenkomsten kiezen de vrouwen zelf wat ze willen doen. Dat varieert van het maken van Afghaanse lekkernijen, tot het naaien van kledingdrachten en het uitwisselen van ervaringen.

De vereniging heeft een bijzondere rol gespeeld voor het proeftraject van Afghanen in Den Haag, dat in het kader van het project *Ongekend Bijzonder* is uitgevoerd. Dit deel van het project zou niet van de grond zijn gekomen als de ICAV geen locatie ter beschikking had gesteld en de deelnemers had uitgenodigd om mee te doen aan het project.

De deelnemers aan het proeftraject van Afghaanse vrouwen in Den Haag

Rahela Baburi

Saida Formuly - Osmani

Nasrin Tukhe

Huriah Qurbanzada

Farida Nizami-Amiri

Storay Hamid

Nasrin Majidi

Wasiema Kohestanie

Fatema Nuri

Shukria Qurbanzada

Metra Mokhtari

Fariba Rawesh

Shaheda Alami

Shafiqa Mirkhil

Nasrin Hashemi

Mahbooba Sultani

Latiefa Moesaweri

Zakira Abdulrahman

Shaima Osmani

Nabila Loddin (de dichter)

Over de kunstenaar en de veldwerkers

Sam Masoud

Sam is in Kabul aan de universiteit opgeleid als beeldend kunstenaar en vormgever. Gedurende negen jaar is hij docent in dit vak geweest aan dezelfde universiteit. In Nederland is hij in 1995 begonnen met een LOI opleiding reclametekenen en DTP. Na diverse aanvullende opleidingen en cursussen te hebben gevolgd en als grafisch ontwerper te hebben gewerkt bij bedrijven als Grafisch bedrijf Aad Looy en de Holland Combinatie, Telegraaf Lokale Media, is hij in 2013 voor zich zelf begonnen onder de naam Samay Signs. Samay Signs maakt onder andere reclameborden, auto- en gevelreclame, folders en posters. www.samaysigns.nl

Farid Kabiri

Farid Kabiri is geboren in een dorpje nabij Kabul. Hij heeft internationaal recht gestudeerd in Rusland én rechten in Nederland. Als jurist heeft hij onder andere bij verschillende ministeries gewerkt. Tegenwoordig werkt hij als zelfstandig juridisch adviseur en dienstverlener onder de naam Magnus Legal Services. www.mlegalservices.com. Farid heeft de opleiding tot veldwerker van *Ongekend Bijzonder* gevolgd en houdt zich binnen het project onder meer bezig met het houden van oral history interviews en het begeleiden van groepstrajecten.

Razia Samsor

Razia zet zich al ruim elf jaar in voor vluchtelingen in Nederland, met een focus op Afghanen. Zij heeft in Afghanistan een universitaire opleiding gevolgd en ook in Nederland vele andere opleidingen gedaan. Zij heeft onder andere bij de Stichting Vluchtelingen Organisaties Rijnmond gewerkt. Momenteel werkt ze als Coördinator Eigen kracht in Rotterdam. Binnen *Ongekend Bijzonder* houdt ze oral history interviews en zet ze groepstrajecten op.

